**2022 m. kovo 10 d., ketvirtadienis**

P9_TA(2022)0078

# Žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų padėtis Meksikoje

## 2022 m. kovo 10 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų padėties Meksikoje (2022/2580(RSP))

(2022/C 347/16)

*Europos Parlamentas,*

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Meksikos,

— atsižvelgdamas į Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Meksikos Jungtinių Valstijų ekonominės partnerystės, politinio koordinavimo ir bendradarbiavimo susitarimą ([1]) (ES ir Meksikos visuotinį susitarimą), kuris galioja nuo 2000 m., bei į atnaujintą susitarimą,

— atsižvelgdamas į ES ir Meksikos aukšto lygio dialogus žmogaus teisių klausimais ir aukšto- lygio dialogą daugiašaliais klausimais,

— atsižvelgdamas į ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų ir į ES žmogaus teisių gaires dėl saviraiškos laisvės internete ir realiame gyvenime,

— atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 15 d. Europos Sąjungos, Norvegijos ir Šveicarijos pareiškimą vietos lygiu dėl žurnalisto Heber López Vasquez nužudymo,

— atsižvelgdamas į 2022 m. sausio 28 d. Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos, jos specialiojo pranešėjo saviraiškos laisvės klausimais ir JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro Meksikos biuro bendrą pareiškimą, kuriame smerkiamas María de Lourdes Maldonado López nužudymas,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 19 d. JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro pareiškimą „JT ekspertas ragina Meksiką didinti žmogaus teisių gynėjų apsaugą“,

— atsižvelgdamas į 2012 m. JT veiksmų planą, susijusį su žurnalistų saugumu ir nebaudžiamumo klausimu,

— atsižvelgdamas į 1966 m. gruodžio 16 d. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi Meksikoje smarkiai daugėja smurto, žmogaus teisių pažeidimų ir išpuolių prieš žurnalistus ir žmogaus teisių gynėjus, įskaitant aplinkos gynėjus ir čiabuvių tautas bei bendruomenes bei moterų teisių gynėjus; kadangi plačiai paplitęs smurtas Meksikoje toliau didėja, kaip buvo matyti per 2021 m. birželio mėn. vietos ir regioninius rinkimus, o teisinės valstybės padėtis labai blogėja; kadangi valdžios institucijos ar nusikalstamos grupuotės įspėja, persekioja, grasina, prievartauja, užpuola, priverstinai pradangina ir net nužudo bei seka žurnalistus ir žmogaus teisių gynėjus, ypač tuos, kurie tiria korupciją, susijusią su valstybės pareigūnais, arba atskleidžia informaciją apie nusikalstamus narkotikų kartelius, ypač vietos lygmeniu; kadangi 2022 m. vasario 27 d. įvyko masinis žudymas, kurio metu buvo nužudyti 17 žmonių;

B. kadangi, pasak įvairių nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir tarptautinių organizacijų, Meksika jau seniai yra pavojingiausia ir mirtingiausia vieta žurnalistams neskaitant oficialių karo zonų; kadangi, organizacijos „Žurnalistai be sienų“ duomenimis, 2021 m. trečią kartą iš eilės Meksika buvo pavojingiausia šalis žurnalistams pasaulyje, o 2021 m. pasaulio spaudos laisvės indekse užima 143 vietą iš 180 šalių;

([1]) OL L 276, 2000 10 28, p. 45.

C. kadangi 2022 m. Meksikoje jau žuvo daugiausia žurnalistų (mažiausiai šeši žurnalistai buvo nužudyti); kadangi María de Lourdes Maldonado López, Margarito Martínez, José Luis Gamboa, Heber López Vasquez ir Roberto Toledo nužudymai yra tik keletas dramatiškų išpuolių prieš žurnalistus ir žiniasklaidos darbuotojus pavyzdžių; kadangi žurnalistai turi kęsti prastas darbo sąlygas, o daugelis neturi galimybių naudotis sveikatos priežiūros ir psichikos priežiūros paslaugomis; kadangi nuo paskutinių prezidento rinkimų 2018 m. liepos mėn. padėtis pablogėjo ir, remiantis oficialiais šaltiniais, buvo nužudyti mažiausiai 47 žurnalistai;

D. kadangi, remiantis Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, nuo 2018 m. gruodžio mėn. Meksikoje žuvo mažiausiai 68 žmogaus teisių gynėjai; kadangi smurto prieš moteris lygis ir moterų žudymo dėl lyties skaičius yra didelis ir, nepaisant kai kurių institucinių veiksmų, dingusių žmonių skaičius kelia itin didelį susirūpinimą;

E. kadangi prezidentas López Obrador dažnai spaudos konferencijose naudoja populistinę retoriką, skirt nepriklausomiems žurnalistams, žiniasklaidos savininkams bei aktyvistams menkinti ir įbauginti; kadangi dėl smurto ir stigmatizacijos retorikos nepriklausomiems žurnalistams keliamas nuolatinis nerimas; kadangi, prisidengdama kova su melagingomis naujienomis, Meksikos vyriausybė sukūrė valstybinę platformą, kurioje demonstruojama, stigmatizuojama ir puolama kritiška žiniasklaida; kadangi 2022 m. vasario mėn. žurnalistai surengė protestus 13 iš 32 Meksikos valstijų, reikalaudami didesnio saugumo ir atlikti išpuolių prieš žurnalistus tyrimus;

F. kadangi nuo 2022 m. sausio mėn. pagal Federalinį žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų apsaugos mechanizmą buvo taikomos apsaugos priemonės 1 518 asmenų – 1 023 žmogaus teisių gynėjams ir 495 žurnalistams; kadangi mechanizmą trikdo dideli trūkumai, susiję su finansavimo dydžiu ir turimu darbuotojų skaičiumi, tinkamos pagalbos stoka, koordinavimo su valstybės vyriausybėmis stoka ir vėlavimas įgyvendinti apsaugos priemones, kurios dažnai kainuoja gyvybių; kadangi mažiausiai devyni paramos gavėjai, kuriems buvo taikoma apsaugos programa, buvo nužudyti;

G. kadangi Meksikos valstybė siekia sukurti nacionalinę žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų prevencijos ir apsaugos sistemą, kuri bus grindžiama Bendruoju kovos su žmogaus teisių gynėjais ir žurnalistais prevencijos bei apsaugos aktu ir apims nacionalinio prevencijos modelio patvirtinimą, nacionalinio išpuolių registro sukūrimą ir nacionalinio apsaugos protokolo įgyvendinimą;

H. kadangi institucionalizuota ir plačiai paplitusi korupcija, kurią sudaro trūkumų turinti teismų sistema, sukelia visuotinę nebaudžiamumo problemą, o apie 95 proc. žurnalistų žmogžudysčių lieka nenubausti; kadangi, kaip pabrėžė Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos specialiojo pranešėjo saviraiškos laisvės klausimais biuras, šis nebaudžiamumas rodo, kad smurtas yra leidžiama, skatinant vykdyti naujus nusikaltimus ir sukeliant savicenzūros efektą; kadangi Meksikos vyriausybė tinkamai neįvykdė reformų, būtinų siekiant sumažinti smurtą ir nebaudžiamumą, įskaitant nusikaltimus prieš žurnalistus ir žmogaus teisių gynėjus;

I. kadangi esama aiškių požymių, kad Meksikos valstybė pasinaudojo kovai su terorizmu ir karteliais skirtomis telefoninio- ryšio šnipinėjimo programomis, įskaitant programą „Pegasus“ ir žurnalistų bei žmogaus teisių gynėjų atžvilgiu;

J. kadangi 2020 m. lapkričio mėn. Meksika ratifikavo Escazú susitarimą, kuris apima tvirtą aplinkos gynėjų apsaugą; kadangi Meksika privalėtų teikti pirmenybę jo įgyvendinimui;

K. kadangi neseniai kongresui buvo pateiktas nerimą keliantis pasiūlymas dėl teisės akto, kuriuo siekiama neleisti jokiai NVO, gaunančiai finansavimą iš užsienio, daryti įtaką teisės aktams arba dalyvauti strateginiame bylinėjimesi;

L. kadangi kelios konstitucinės rinkimų ir teismų sistemų reformos, kurias inicijavo López'o Obrador'o administracija, kelia abejonių dėl teisinės valstybės stabilumo ir teisinio tikrumo;

M. kadangi ES ir Meksikos strateginė partnerystė atveria duris glaudesniam ES ir Meksikos bendradarbiavimui sprendžiant pasaulinės svarbos klausimus, o ypač geresniam dialogui, koordinavimui ir mainams saugumo, žmogaus teisių, rinkimų reformos, regioninio vystymosi, prekybos politikos ir reguliavimo srityse; kadangi Meksikos ir Europos Sąjungos vertybės yra bendros;

N. kadangi į ES ir Meksikos visuotinį susitarimą, būtent į jo 1 ir 39 straipsnius, yra įtrauktos žmogaus teisių ir demokratijos sąlygos; kadangi per 2020 m. vykusį ES ir Meksikos aukšto lygio dialogą žmogaus teisių klausimais buvo priimtas susitarimas dėl bendro darbo Meksikoje siekiant sustiprinti žmogaus teisių gynėjų apsaugą;

1. smerkia grasinimą žurnalistams ir žmogaus teisių gynėjams, įskaitant aplinkos gynėjus ir čiabuvių tautas bei bendruomenes, Meksikoje, jų persekiojimą ir žudymą; ragina valdžios institucijas skubiai, nuodugniai, nepriklausomai ir nešališkai ištirti nužudymus, o žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų atveju – pagal patvirtintą protokolą dėl nusikaltimų saviraiškos laisvei tyrimo;

2. išreiškia solidarumą ir giliausią užuojautą visoms aukoms ir jų šeimoms; dar kartą išreiškia susirūpinimą dėl nesaugumo ir priešiškumo atmosferos, su kuria susiduria žmogaus teisių gynėjai ir žurnalistai, ir reiškia solidarumą su jais;

3. pabrėžia, kad žodžio laisvė internete ir realiame gyvenime, spaudos laisvė ir susirinkimų laisvė yra pagrindiniai sveikos demokratijos veikimo mechanizmai; ragina Meksikos valdžios institucijas imtis visų reikiamų veiksmų siekiant užtikrinti žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų apsaugą ir sukurti saugią aplinką laikantis nustatytų tarptautinių standartų, be kita ko, tiek valstybės, tiek federaliniu lygmeniu sprendžiant plačiai paplitusios korupcijos, nepakankamo apmokymo ir išteklių, kai kurių pareigūnų bendrininkavimo ir teismų sistemų trūkumų, dėl kurių atsiranda toks aukštas nebaudžiamumo lygis, klausimą;

4. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į sistemingą ir griežtą kritiką, kurią Meksikos vyriausybės aukščiausiosios valdžios institucijos išreiškia žurnalistams ir jų darbui, ir smerkia dažnus išpuolius prieš žiniasklaidos laisvę, ypač žurnalistus ir žiniasklaidos darbuotojus; dar kartą primena, kad žurnalistika gali būti vykdoma tik aplinkoje, kurioje nėra grasinimų, fizinės, psichologinės ar moralinės agresijos arba kitų bauginimo ir priekabiavimo veiksmų, ir ragina Meksikos valdžios institucijas laikytis ir užtikrinti aukščiausius žodžio laisvės, susirinkimų laisvės ir pasirinkimo laisvės apsaugos standartus;

5. ragina valdžios institucijas, ypač aukščiausiąsias valdžios institucijas, susilaikyti nuo bet kokios komunikacijos, kuria būtų stigmatizuojami žmogaus teisių gynėjai, žurnalistai ir žiniasklaidos darbuotojai, pabloginama prieš juos nukreipta nusistatymas arba iškreipiamos jų tyrimų kryptys; ragina šias valdžios institucijas viešai pabrėžti itin svarbų žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų vaidmenį demokratinėje visuomenėje;

6. primygtinai ragina Meksikos vyriausybę imtis konkrečių, skubių ir efektyvių priemonių siekiant stiprinti nacionalines, valstijų ir vietos institucijas ir įgyvendinti skubias, išsamias ir nuoseklias strategijas dėl prevencijos, apsaugos, žalos atlyginimo ir atskaitomybės, siekiant užtikrinti, kad žmogaus teisių gynėjai ir žurnalistai galėtų tęsti savo veiklą nebijodami atsakomųjų veiksmų ir be apribojimų, laikantis JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro ir Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos rekomendacijų; rekomenduoja Meksikai integruoti lyčių aspektą sprendžiant žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų saugumo klausimus;

7. primygtinai ragina Federalinį žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų apsaugos mechanizmą įvykdyti savo pažadą padidinti savo finansavimą ir išteklius ir nustatyti greitesnius procesus, kad gynėjai ir žurnalistai būtų įtraukti kaip paramos gavėjai, siekiant gelbėti gyvybes ir užtikrinti asmenų, kuriems gresia pavojus, saugumą, įskaitant saugumo priemonių suteikimą jų šeimoms, kolegoms ir advokatams; pabrėžia, kad į viešosios apsaugos politiką turėtų būti veiksmingai įtrauktos kiekvienos valstijos ir vietos lygmens vyriausybinės įstaigos ir institucijos;

8. ragina Meksikos vyriausybę imtis veiksmų valstybės institucijoms stiprinti ir teisinei valstybei įtvirtinti siekiant spręsti kai kurias struktūrines problemas, dėl kurių kyla žmogaus teisių pažeidimai, ir ragina į šį procesą įtraukti žmogaus teisių srityje veikiančias pilietines organizacijas; palankiai vertina tai, kad įsteigta Nacionalinė paieškos komisija (CNB), kurios tikslas – ieškoti masinių kapaviečių visoje šalyje ir imtis veiksmų siekiant nustatyti ir paskelbti tikrąjį dingusių žmonių skaičių;

9. ragina Meksikos vyriausybę visapusiškai bendradarbiauti su JT organais ir pratęsti nuolatinį kvietimą atvykti į šalį visiems pagal Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos specialiąsias procedūras įgaliotiems asmenims, ypač JT specialiajam pranešėjui teisės į nuomonės ir saviraiškos laisvę klausimais, ir aktyviai bendradarbiauti su jais;

10. palankiai vertina neseniai įvykusį JT Priverstinio dingimo komiteto vizitą į Meksiką ir tai, kad vyriausybė pripažino komiteto jurisdikciją nagrinėti bylas Meksikoje, kad nukentėjusiųjų šeimos galėtų pateikti bylas komitetui, kai jos išnaudoja visas teisines priemones savo šalyje;

11. ragina visas valstybes nares, Europos išorės veiksmų tarnybą ir ES delegaciją Meksikoje iškelti susirūpinimą keliančius žmogaus teisių klausimus Meksikos kolegoms ir ES ir Meksikos dialoguose itin daug dėmesio skirti žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų apsaugai; primygtinai ragina ES delegaciją ir valstybes nares visapusiškai įgyvendinti ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų ir dėl saviraiškos laisvės internete ir realiame gyvenime, kad būtų teikiama visa tinkama parama žmogaus teisių gynėjų ir žurnalistų darbui;

12. pabrėžia Meksikos, kaip strateginės partnerės, svarbą; primena, kad svarbu palaikyti tvirtus ir glaudžius ES ir Meksikos santykius, ir dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą skatinti santykius pagal modernizuotą ES ir Meksikos visuotinį susitarimą, kuriuo toliau stiprinamos žmogaus teisių nuostatos ir sudaromos sąlygos ES ir Meksikai daugiašaliu lygmeniu aptarti įvairius klausimus, pvz., žmogaus teisių klausimus, su pilietine visuomene, įskaitant žurnalistus, žmogaus teisių gynėjus ir kitus asmenis;

13. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui, valstybėms narėms, Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijai laikinai pirmininkaujančiai šaliai, Amerikos valstybių organizacijos generaliniam sekretoriui, Europos ir Lotynų Amerikos parlamentinei asamblėjai ir Meksikos prezidentui, vyriausybei ir kongresui.